

Parengė Tarptautinės migracijos organizacijos Migracijos informacijos centras

Išleista Nyderlandų užsienio reikalų ministerijos lėšomis.

ISBN 978-9955-697-15-2

© Tarptautinė Migracijos Organizacija

TURINYS

STUDIJOS UŽSIENYJE	4
KAS LIETUVOJE TEIKIA INFORMACIJĄ	
APIE STUDIJAS UŽSIENIO ŠALYSE	7
Studijos Jungtinėse Amerikos Valstijose	7
Studijos Didžiojoje Britanijoje	8
Studijos Vokietijoje	8
Studijos Prancūzijoje	8
Studijos Italijoje	9
STIPENDIJOS IR KITAS STUDIJŲ FINANSAVIMAS	12
STUDIJOS LIETUVOS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE	13
STUDIJOS LIETUVOJE, JEI IŠSILAVINIMAS	
ĮGYTAS UŽSIENYJE	18
UŽSIENYJE ĮGYTO VIDURINIO ARBA AUKŠTOJO	
IŠSILAVINIMO VERTINIMUI PATEIKIAMAI	
DOKUMENTAI	19
KAŲ REIKIA ŽINOTI APIE STUDENTŲ MAINŲ	
PROGRAMAS	21

STUDIJOS UŽSIENYJE

Kokios gali būti studijos užsienyje? Tai gali būti nuosekliosios studijos, t. y. baigus vidurinę stojama į užsienio aukštąją mokyklą ir studijuojama iki gaunamas aukštojo mokslo diplomas. Dauguma galvoja būtent apie tokias studijas. Šioms studijoms reikia tinkamai pasiruošti ir skirti labai daug laiko ir dažniausiai lėšų. Tačiau egzistuoja ir paprastesnis būdas, kaip išbandyti studijas užsienio aukštojo mokslo institucijose. Paprasčiausias ir finansiškai palankiausias kelias – studentų mainų programos. Visos Lietuvos aukštosios mokyklos turi galimybes savo gambiausius studentus siųsti pusmečiui ar metams pasimokyti užsienio aukštosiose mokyklose. Tas studijų laikotarpis įskaitomas į studijų Lietuvos aukštojoje mokykloje laiką. Be to, studentai gauna mainų programoje numatytą finansinę paramą. Kita galimybė – vasaros atostogos. Jų metu galima mėnesį ar du pasimokyti trumpalaikiuose kursuose, kuriuos siūlo dauguma užsienio universitetų. Dauguma atveju šis studijų laikotarpis nebus įskaitytas, bet įgytos žinios ir tarptautinio bendravimo patirtis tikrai verti ir laiko, ir pinigų investicijų. Tobelejant kompiuterinėms technologijoms populiarėja nuotolinės studijos. Tai dar vienas būdas mokytis. Tačiau renkantis nuotolinius studijų kursus patartina pasikonsultuoti su Studijų kokybės vertinimo centro ekspertais apie tokius kursus teikiančios aukštosios mokyklos akreditaciją ir legalumą.

Toliau aptarsime nuosekliąsias studijas užsienyje. Tikimės, kad skaitote šį tekstą mokydamiesi vienuoliktroje klasėje, nes stojimas į užsienio aukštąsias mokyklas vyksta žymiai anksčiau, nei įprasta Lietuvoje. Paraiškos paduodamos dar net nebaigus pirmojo dvyliktos klasės pusmečio. Aukštosios mokyklos dėl priimtų kandidatų nusprendžia dar prieš valstybinius abitūros egzaminus. Ir tai ne vienintelis skirtumas. Kiekviena šalis turi savitą švietimo ir aukštojo mokslo sistemą, įvairias aukštąsias mokyklas bei skirtin-

gas stojimo procedūras, nekalbant jau apie skirtingus studentų atrankos kriterijus. Taigi kiek šalių, tiek stojimo taisyklių.

Nuo ko reikėtų pradėti įgyvendinti norą mokytis užsienyje? Pirmiausia – įvertinkite save. Kokią užsienio kalbą mokate geriausiai? Ar esate pažangus mokinys? Kam esate gabus? Ką nuveikėte už mokyklos ribų? Taip pat reikia aptarti, kiek pinigų šeima gali skirti išsilavinimui kasmet ir kokią sumą visam studijų laikotarpiui.

Kitas žingsnis įvertinus save – pasirinkti šalį, kurioje studijuosite. Šis pasirinkimas priklauso nuo labai daug aplinkybių: užsienio kalbos mokėjimo, lėšų studijoms dydžio, giminaičių ar draugų buvimo vienoje ar kitoje šalyje bei atstumo iki gimtosios šalies. Taip pat šiam sprendimui turi įtakos mokslo centrai, esantys vienoje ar kitoje šalyje, garsios aukštosios mokyklos, reta specialybė ir t. t.

Sakykime, šalį jau išsirinkote. Tada reikia pasidomėti tos šalies aukštojo mokslo sistema ir aukštųjų mokyklų įvairove bei kaip ši sistema atitinka mums įprastą lietuviškąją. Kaip užsienyje įgytas išsilavinimas bus pripažįstamas Lietuvoje? Į pastarąjį klausimą gali atsakyti Studijų kokybės vertinimo centro ekspertai. Ši organizacija vertins jūsų įgytą išsilavinimą grįžus į Lietuvą. Todėl patartina, nusižiūrėjus kurį nors užsienio universitetą ar programą, su jais pasitarti. Plačiau: www.skvc.lt.

Šalis pasirinkta. Aišku, kokios joje aukštosios mokyklos. Kuo skiriasi universitetai nuo neuniversitetinių aukštųjų. Dabar galima rinktis aukštąsias mokyklas, kuriose dėstomi norimi studijuoti dalykai. Šią informaciją, taip pat kada ir kaip stojama, kokiais kriterijais lyginami stojantieji, kiek kainuos studijos, ar yra stipendijos, rasite pasirinktos šalies ambasadoje, tos šalies kultūros centre arba „Euroguidance“ interneto svetainėje adresu www.euroguidance.lt/profesijosvadovas/gui/studijos_uzsienyje.htm

Užsienio šalių atstovybių nuorodas rasite Užsienio reikalų ministerijos puslapyje www.urm.lt/index.php?264192603. Jei užsie-

nio šalies atstovybė yra Lietuvoje, tai labai paprasta susitarti dėl konsultacijos paskambinus nurodytu telefonu.

Išvykstant į užsienį rekomenduojame:

- ✓ Lietuvoje įgytus išsilavinimo dokumentus, išvežamus į užsienį, legalizuoti arba patvirtinti pažyma „Apostille“. Išsamesnės informacijos galima teirautis Užsienio reikalų ministerijoje tel. (8 5) 236 2613;
- ✓ iš anksto susirinkti informaciją apie pasirenkamas studijas, darbą, taip pat apie Lietuvoje įgyto išsilavinimo pripažinimą užsienyje. Išsamesnės pradinės informacijos galima teirautis pasirinktos šalies nacionaliniame informacijos centre (ENIC/NARIC). Tokio centro kontaktiniai duomenys yra <http://www.enic-naric.net/>;
- ✓ esant reikalui, dėl informacinio rašto apie Lietuvoje įgytą vidurinį išsilavinimą kreiptis į Švietimo ir mokslo ministeriją, adresu A. Volano g. 2/7, Vilnius, 346 kab., tel. (8 5) 219 1146.

Informacinio rašto gavimui apie Lietuvoje įgytą aukštąjį išsilavinimą (išvykstantiems studijuoti ar dirbti į užsienį) pateikiami dokumentai:

- ✓ užpildyta paraiška;
- ✓ **diplomas ir jo priedas**;
- ✓ asmens tapatybę liudijantis dokumentas (**pasas**);
- ✓ pavardės ar vardo keitimą liudijantis dokumentas (jei keitėsi; pvz., **santuokos liudijimas**);
- ✓ valstybės rinkliavos sumokėjimą patvirtinantis **kvitas (40 Lt)** (informacija mokėjimui asmenims, kurie kreipėsi iki 2008 m. sausio 1d.: gavėjas – Vilniaus apskrities valstybinė mokesčių inspekcija; sąskaitos Nr. LT23 7300 0100 0245 8204; gavėjo bankas – AB bankas „Hansabankas“;

banko kodas – 73000; įmokos kodas – 5710; suma skaičiais – 40 Lt);

- ✓ **kiti dokumentai**, kurių gali būti paprašyta informacijos išsamumui ir teisingumui užtikrinti.

Dokumentus galima pateikti asmeniškai arba paštu, adresu:

Studijų kokybės vertinimo centras (*Centre for Quality Assessment in Higher Education*)

Suvalkų g. 1, LT 03106 Vilnius

Lietuvos Respublika

Siunčiant dokumentus paštu, į voką reikia įdėti nustatyta tvarka (notaro ar atitinkamos institucijos) patvirtintas minėtų dokumentų kopijas.

Pastaba.

Dėl informacijos apie Lietuvoje įgytą aukštąjį išsilavinimą **ner rekomenduojame kreiptis** išvykstantiems į užsienį ir **turintiems diplomo priedėlių**, išduotą Lietuvos Respublikos aukštojoje mokykloje.

**KAS LIETUVOJE TEIKIA INFORMACIJĄ
APIE STUDIJAS UŽSIENIO ŠALYSE**

Studijos Jungtinėse Amerikos Valstijose

Studijų užsienyje informacijos centras (EducationUSA centras)

Saulėtekio g. 9, VU Skaičiavimo centras, 107 kabinetas

LT-10222 Vilnius

Tel. (8 5) 236 62 74

El. paštas eac@cr.vu.lt

Interneto svetainė <http://eac.osf.lt>

Amerikos centras

Akmenų g. 7

LT-03106 Vilnius

Tel. (8 5) 266 53 00

Interneto svetainė <http://vilnius.usembassy.gov/>

Jaunimo karjeros centras (EducationUSA centras)

Laisvės al. 53-202, LT-44309 Kaunas

Tel. (8 37) 20 62 24

El. paštas jkc@jkc.vdu.lt

Interneto svetainė www.vdu.lt/jkc

<http://www.princetonreview.com/home.asp>

<http://www.collegeboard.com/splash/>

Studijos Didžiojoje Britanijoje

Britų taryba

Jogailos g. 4

LT-01116 Vilnius

Tel. (8 5) 264 48 90

El. paštas loreta.pilkiene@britishcouncil.lt;

Interneto svetainė www.britishcouncil.lt

Studijos Vokietijoje

Vilniaus Goethe's institutas

Gedimino g. 5

LT-01103 Vilnius

Tel. (8 5) 231 44 34

El. paštas klaus_geyer@gmx.net

Interneto svetainė www.goethe.de/ins/lt/vil/ltindex.htm

DAAD atstovas Kaune: Dr. Antje Johanning

Tel.: (8 37) 32 36 85

El. paštas antje.johanning@googlemail.com

Studijos Prancūzijoje

Prancūzų kultūros centras

Didžioji g. 1

LT-01128 Vilnius

Tel. (8 5) 231 26 06

El. paštas Giedre.Bernotaite@diplomatie.gouv.fr

Interneto svetainė www.centrefrancais.lt

Studijos Italijoje

Italų kultūros institutas

Universiteto g. 4

LT-01122 Vilnius

Tel. (8 5) 261 10 76 arba 261 10 77

El. paštas iievilnius@esteri.it

Interneto svetainė www.iicvilnius.esteri.it

Jei Lietuvai priskiriamas diplomatinis padalinys yra užsienyje, kreipkitės elektroniniu laišku. Patartina, bent jau pradžioje, nesinaudoti agentūrų teikiamomis paslaugomis. Jų informacija neišsami, tendencinga, orientuota į agentūrai pagal verslo kontraktą naudingą aukštąją mokyklą.

Aukštosios mokyklos pasirinktos. Dabar reikėtų daugiau sužinoti apie stojimo procedūrą ir kandidatų atrankos kriterijus. Stojimas gali būti centralizuotas (pvz., Jungtinė Karalystė arba Airija). Tada viskas nurodyta paraiškas priimančios organizacijos tinklalapyje. Gali tekti stoti į kiekvieną pasirinktą aukštąją mokyklą atskirai (pvz., JAV). Tada teks pildyti daug skirtingų paraiškų. Nebijokite konsultuotis su pasirinktos aukštosios mokyklos priėmimo skyriais. Jų darbuotojai mielai atsako į visus kilusius klausimus. Į užsienio aukštąsias mokyklas ir jų priėmimo komisijas galima kreiptis elektroniniu laišku. Adresą rasite interneto puslapyje. Pirmą kartą kreipiantis reikėtų prisistatyti, nurodyti jau įgytą išsilavinimą ir ką norėtumėte studijuoti pasirinktoje aukštojoje mokykloje. Patartina iš karto paprašyti informacijos apie galimą finansinę paramą užsienio studentams.

Į užklausą aukštoji mokykla atsako atsiųsdama išsamų informacijos paketą bei stojančiojo anketą. Gautą informaciją reikia labai įdėmiai išnagrinėti, ypač atkreipti dėmesį į dėstomus dalykus, dėstytojų kvalifikaciją, jų mokslinius laimėjimus, laboratorijų įrangą, užsienio studentų skaičių ir finansinės paramos užsieniečiams statistiką. Atsirinkus penkias šešias aukštąsias mokyklas, sudaromas

išsamus stojimo tvarkaraštis. Jame reikia numatyti egzaminų laikymo, dokumentų paketo teikimo datas, dokumentų rengimo etapus. Fondai ar kitos stipendijas teikiančios organizacijos gali būti numatę labai skirtingas paraiškos finansavimui pateikimo datas. Į tai irgi reikia atsižvelgti sudarant savo stojimo tvarkaraštį.

Užsienio aukštosios mokyklos paprastai nerengia stojamųjų egzaminų sesijos; būsimą studento pažangumą vertinamas pagal keletą paskutinių metų semestrų pažymių išrašus. Dauguma tarptautinių mokyklų dažnai prašo pateikti komisijai unifikotų bendrųjų gebėjimų testų (SAT) rezultatus. JAV universitetai visada prašo šio egzamino balų, tačiau yra ir tokių mokyklų, kurios nelaiko šio testo pagrindiniu stojimo kriterijumi. Šia tema būtina pasišnekėti su priėmimo skyrių darbuotojais (Admissions Counsellors). SAT egzaminus galima laikyti Vilniuje. Išsamesnė informacija apie egzaminą ir jo laikymo datas, registraciją – www.collegeboard.com. Taip pat šiame puslapyje rasite įvairių pratimų, kaip pasiruošti šiam testui.

Ketinantieji mokytis užsienyje privalo labai gerai mokėti kalbą, kuria studijuos. Reikia mokėti ne tik šnekėti, bet ir gerai skaityti bei rašyti be didesnių klaidų. Šiuo metu Lietuvoje populiariausia užsienio kalba – anglų. Daugumoje šalių, kuriose anglų kalba nėra valstybinė, taip pat galima rasti aukštųjų mokyklų su dėstomąja anglų kalba, tačiau tokių programų pasirinkimas gana ribotas. Dažnai tai tik atskiros disciplinos, skirtos trumpam (trims–devyniems mėnesiams) atvykusiems tarpuniversitetinių mainų programų dalyviams. Todėl ilgalaikėms, kitos šalies diplomą suteikiančioms studijoms aukštojoje mokykloje reikia mokėti tos šalies valstybinę kalbą. Tai ypač būdinga pagrindinėms arba bakalauro laipsnio programoms.

Kalbos, kuria bus studijuojama, mokėjimas vertinamas tarptautiniais egzaminais. Plačiausiai žinomi anglų kalbos egzaminai

yra TOEFL ir IELTS testai. Vokiečių kalbos žinios gali būti vertinamos net keletu įvairių egzaminų – juos galima laikyti Goethe's institute Vilniuje. Ketinantieji studijuoti Prancūzijoje egzaminus gali laikyti Prancūzų kultūros centre. Italų kalbos testas laikomas Italų kultūros institute.

Daugiau informacijos apie užsienio aukštųjų mokyklų pripažįstamus kalbų egzaminus, užduočių pavyzdžius galima rasti internete:

- ✓ anglų kalbos – TOEFL (*Test Of English as a Foreign Language*) – www.ets.org → TOEFL;
- ✓ anglų kalbos – IELTS (*International English Language Testing System*) – www.IELTS.org;
- ✓ vokiečių kalbos – ZMP (*Zentrale Mittelstufenprüfung*) – www.goethe.de/lrn/prj/pba/zmp/deindex.htm;
- ✓ vokiečių kalbos – ZOP (*Zentrale Oberstufenprüfung*) – www.goethe.de/ins/de/prf/zop/deindex.htm;
- ✓ vokiečių kalbos testas – DAF (*Test für Deutsch als Fremdsprache*) – www.testdaf.de;
- ✓ prancūzų kalbos – TCF (*Test de connaissance du français*) – www.ciep.fr/tcf/index.htm;
- ✓ prancūzų kalbos – DELF/DALF (*Diplome d'études en langue du français/Diplome approfondi de langue du français*) – www.centrefrancais.lt/index.php/pageid/896#2;
- ✓ italų kalbos – CILS (*Certificazione di Italiano come Lingua Straniera*) – www.unistrasi.it/pages/1.asp?cod=2681

Kur Lietuvoje galima laikyti užsienio kalbų egzaminus?

- ✓ Studijų užsienyje informacijos centras – <http://eac.osf.lt>
- ✓ Jaunimo karjeros centras – www.vdu.lt/jkc;
- ✓ Lietuvos krikščioniškojo fondo aukštoji mokykla – www.lcc.lt;
- ✓ Britų taryba – www.britishcouncil.lt;

- ✓ Prancūzų kultūros centras – www.centrefrancais.lt;
- ✓ Goethe's institutas – www.goethe.de/ins/lt/vil/ltindex.htm;
- ✓ Italų kultūros institutas – www.iicvilnius.esteri.it

STIPENDIJOS IR KITAS STUDIJŲ FINANSAVIMAS

Labai svarbu žinoti, kokios pinigų sumos reikės studijoms ir keleriems metams tą sumą reikia paskirstyti. Tikimybė gauti stipendiją, padengiančią visas išlaidas, didėja su kiekviena studijų pakopa, t. y. doktorantūros studijoms stipendijų ir kitokio finansavimo skiriama gerokai daugiau nei magistro laipsnio studijoms. Atitinkamai magistrantūros programoms stipendijų skiriama daugiau nei pirmojo (bakalauro) laipsnio studijoms. Taigi ketinantieji tik gavę atestatą pradėti mokslus užsienyje turi žinoti, kad stipendijų, padengiančių visas būsimas jų išlaidas, skiriama labai nedaug.

Šalių, kuriose aukštasis mokslas nemokamas, universitetai paprastai finansinės paramos užsieniečiams neteikia. Stipendijos skirstomos per specialias valstybės įkurtas tarptautinių akademių mainų institucijas, tokias kaip DAAD Vokietijoje ar CIMO Suomijoje. Pasirinkus šalį būsimoms studijoms reikia pasidomėti, kurios institucijos teikia stipendijas ir kitokią finansinę paramą užsieniečiams. Taip pat reikia domėtis ir kitais studijų finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui, privačiais fondais. Daugiau – „Euroguidance“ interneto svetainėje adresu: www.euroguidance.lt/profesijos-vadovas/gui/studijos_uzsienyje.htm. Jei ieškote stipendijų apmokėti studijas JAV universitetuose, visada reikia susižinoti, kokios galimybės gauti finansinę paramą iš paties universiteto. Taip pat galite apsilankyti šiuose puslapiuose:

<http://www.internationalscholarships.com/>

<http://www.ief.org/>

STUDIJOS LIETUVOS AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE

Į Lietuvos aukštąsias mokyklas konkurso tvarka priimami jaunuoliai, baigę gimnazijas, vidurines mokyklas arba aukštesniasias profesines mokyklas ir gavę brandos atestatą arba aukštesniosios mokyklos diplomą.

Lietuvos aukštosios mokyklos skirstomos į universitetus ir kolegijas. Studijos kolegijose dažniausiai trunka trejus metus ir vadinamos neuniversitetinėmis profesinėmis studijomis. Kolegijose galima studijuoti dienes, vakarines arba neakivaizdines studijų programas. Visos šios studijų formos yra lygiavertės. Gali skirtis tik studijų trukmė. Neuniversitetinės studijos kolegijose grindžiamos taikomąja moksline veikla. Studijuojant daug dėmesio skiriama profesinių įgūdžių formavimui. Baigus studijų programą suteikiama profesinė kvalifikacija, o kartais – profesinis bakalauro laipsnis. Prieš pasirenkant studijas Lietuvos neuniversitetinėse aukštosiose mokyklose reikėtų žinoti, kad kolegijos diplomai ar gautas profesinis bakalauro laipsnis paprastai neleidžia iš karto tęsti studijų universitetų antros pakopos (magistratūros) programose.

Į Lietuvos universitetus stoja norintieji įgyti teorija ir moksliniais tyrimais pagrįstą išsilavinimą. Universitetai paprastai siūlo trijų pakopų studijų programas. Pirmosios pakopos programos, arba pagrindinės studijos, baigiamos moksliniu bakalauro laipsniu. Paskui – antrosios pakopos, magistrantūros, studijos. Jas baigus galima rinktis trečiosios pakopos programą – doktorantūrą. Pagrindinės studijos, arba pirmosios pakopos studijų programos, universitete paprastai trunka 4 metus. Studijų programos, kurios apima pirmosios ir antrosios pakopos studijas, vadinamos vientisosiomis. Jas baigus suteikiamas magistro mokslinis laipsnis arba įgyjama antrosios pakopos mokslinė kvalifikacija, nesuteikiant tarpinio bakalauro diplomo. Kaip ir kolegijose, studijų forma gali

būti dieninė, vakarinė arba neakivaizdinė. Tos pačios pakopos, bet skirtingos formos studijos yra lygiavertės. Gali skirtis tik mokymosi trukmė.

Kaip stojama į aukštąsias mokyklas Lietuvoje? Taisyklės, kaip bus formuojamas konkursinis stojančiųjų į aukštąsias mokyklas balas, skelbiamos prieš dvejus metus iki stojimo. Jas galima rasti Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje www.smm.lt/smt/priemimas/p_tvarka.htm. Be tam tikrų valstybinių egzaminų (reikiamų stojant į įvairias specialybes egzaminų sąrašą galima rasti aukštosios mokyklos tinklalapyje), aukštosios mokyklos gali kviesti laikyti savo stojamuosius egzaminus. Tai gali būti ne daugiau nei du egzaminai ir tik iš tų mokslų ar gebėjimų sričių, kurie nebuvo tikrinami egzaminais, vykdomais mokykloje ar valstybiniame egzaminų centre.

Septyniolika Lietuvos universitetų ir dvi kolegijos yra susijungę į Lietuvos aukštųjų mokyklų asociaciją bendrajam priėmimui organizuoti LAMA BPO. Asociacijos tikslas yra organizuoti bendrąjį priėmimą į Lietuvos aukštąsias mokyklas – taip būsimam studentui suteikiama galimybė, užpildžius vieną prašymą, pretenduoti į kelias aukštąsias mokyklas ar keletą studijų programų. 2008/2009 mokslo metams prašymai priimami ir dokumentai registruojami nuo 2008 gegužės 27 dienos iki 2007 liepos 7 dienos. Prašymo blanką ir jo priedą galima rasti asociacijos tinklalapyje ir atsispausdinti. 2008 metų dokumentai yra LAMA interneto svetainėje adresu: www.lamabpo.lt/BP_prasymas_2008.pdf ir www.lamabpo.lt/BP_prasymo_priedas_2007.pdf

Užpildytus prašymus dalyvauti bendrojo priėmimo konkursuose priima LAMA komisijos, esančios Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje ir Telšiuose. LAMA priėmimo komisijų adresus galima rasti internete

(www.lamabpo.lt/adresai1.html).

Dokumentus galima pateikti ir internetu, užsiregistravus *priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas internetinėje stojančiųjų aptarnavimo sistemoje ISAS*, esančioje LAMA svetainėje www.lamabpo.lt.

Asociacija skelbia sąrašą studijų programų, į kurias galima paduoti bendrą paraišką (www.lamabpo.lt/BP_studiju_programos_2008.pdf). Stojimo mokestis priklauso nuo programų, į kurias paduodama bendra paraiška, skaičiaus. 2007 metais mokestis svyravo nuo 80 litų už keturias studijų programas iki 180 litų už 20 studijų programų.

Daugiau informacijos apie bendrą stojimą: www.lamabpo.lt. Šioje svetainėje informaciją apie stojimo sąlygas į Lietuvos aukštąsias mokyklas gali rasti ir Lietuvos piliečiai, įgiję išsilavinimą užsienyje. Daugiau apie tai: www.lamabpo.lt/Uzsienyje_istrauka_PriemTaisykles_2008.pdf.

Aukštosios mokyklos, neprisijungusios prie asociacijos, turi savo studentų priėmimo tvarką. Daugiau informacijos apie kiekvienos aukštosios nustatytą paraiškos padavimo datą ir stojimo dokumentų sąrašus galima rasti pasirinktos aukštosios mokyklos tinklalapyje. Visų Lietuvos aukštųjų mokyklų sąrašas – www.smm.lt/smt/tvam/index.htm.

Ar mokama už aukštąjį mokslą Lietuvoje? Aukštosios mokyklos Lietuvoje skirstomos į valstybines ir nevalstybines. Valstybinėse aukštosiose mokyklose, o tokios gali būti tiek universitetai, tiek kolegijos, nemokamas mokslas suteikiamas pažangiausiems studentams. Šie sąrašai paprastai peržvelgiami po kiekvienos egzaminų sesijos. Arti pusės Lietuvos studentų šiuo metu mokosi valstybės pilnai arba dalinai finansuojamose vietose. Kita pusė moka 4 MGL dydžio mokesčių už mokslą. Mokesčių už mokslą nevalstybinėse aukštosiose mokyklose nustato pačios mokymo įstaigos. Šio mokesčio dydis kasmet gali keistis. Šiuo metu vyriausybė

svarsto galimybę įvesti fiksuotą mokesčių už mokslą visiems aukštųjų mokyklų studentams, gabiausiems ir socialiai remtiniems teikiant įvairias lengvatines paskolas.

Dabar egzistuojančią studentų finansinės paramos sistemą sudaro paskolos ir stipendijos. Be to, Lietuvos piliečiai dar gali pasinaudoti pajamų mokesčių lengvata, kai, pateikus metinę pajamų ir mokesčių deklaraciją ir nurodžius, kad mokama už studijas, proporcinga sumokėtų mokesčių dalis gražinama.

Paskolos gali būti teikiamos mokesčiui už mokslą mokėti ir gyvenimo išlaidoms padengti. Paskolas mokesčiui už mokslą padengti gali gauti tik valstybinių aukštųjų mokyklų studentai. Šias paskolas šiuo metu gauna visi užpildę paraiškas valstybinių aukštųjų mokyklų studentai. Gyvenimo išlaidoms paskolos teikiamos besimokantiems visose Lietuvos aukštosiose mokyklose, tiek valstybinėse, tiek privačiose. Šios paskolos skirstomos konkurso tvarka, atsižvelgiant į aukštosios mokyklos suformuotus studentų prioritetinius sąrašus. Pirmenybė teikiama socialiai remtiniems, našlaičiams ir neįgaliems studentams. Visas studentų paskolas administruoja Valstybinis mokslo ir studijų fondas www.vmsfondas.lt. Prašymų skirti paskolas formas rasite šio fondo tinklalapyje. Studentai, paėmę paskolas studijų įmokai mokėti, išlaiko galimybę susigrąžinti dalį sumokėto gyventojų pajamų mokesčio.

Kaip gražinamos paskolos? Paskolų metinės palūkanos yra 5 proc. Studentai turi paskolas pradėti gražinti ne vėliau kaip po dvejų metų nuo studijų baigimo. Paskolos studijų mokesčiui mokėti gražinamos per 1,5–18 metų. Paskolos gyvenimo išlaidoms padengti turi būti gražintos per 15 metų.

Stipendijos valstybinių aukštųjų mokyklų studentams yra dviejų rūšių. Akademinės stipendijos mokamos pagal studijų rezultatus, o socialinės stipendijos – atsižvelgiant į šeimos materialinę padėtį.

Kiekviena aukštoji mokykla turi savus stipendijų skyrimo nuostatus, kuriuos galima peržvelgti susiradus interneto svetainėje.

Visų Lietuvoje akredituotų aukštųjų mokyklų diplomai pripažįstami užsienio šalyse. Daugiau informacijos apie akredituotas aukštąsias mokyklas galima rasti Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje www.smm.lt/studijos.htm. Taip pat Lietuvoje akredituotų aukštųjų mokyklų sąrašus skelbia Studijų kokybės vertinimo centras. Lietuvoje akredituotų universitetų sąrašas yra šio centro tinklalapyje www.skvc.lt/enic%2Dnarc/hedsys.asp?res=univ; akredituotų kolegijų – www.skvc.lt/enic%2Dnarc/hedsys.asp?res=colleges. Prieš stojant mokytis visada pravartu pasitikrinti, ar aukštoji mokykla akredituota ir veikia Lietuvoje legaliai, ar yra „pirataujanti“ užsienio institucija, neturinti teisės Lietuvoje teikti aukštojo išsilavinimo ir išduoti diplomų. Pastaraisiais metais aukštųjų mokyklų, kurios nelegaliai veikia Lietuvoje, padaugėjo. Reikia turėti omenyje, kad tokių universitetų veikla nusikalstama, kadangi jie veikia be valstybės suteikto leidimo. Toks diplomas niekuomet nebus naudingas Lietuvoje, nes jis niekada čia nebus pripažintas.

Daugiau informacijos apie Lietuvos švietimo sistemą, mokymosi lygmenis, studijų formas, programas bei aukštųjų mokyklų tipus galima rasti:

Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos svetainėje www.smm.lt,
AIKOS duomenų bazėse www.aikos.smm.lt,

Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos interneto svetainėje www.lamabpo.lt

STUDIJOS LIETUVOJE, JEI IŠSILAVINIMAS ĮGYTAS UŽSIENYJE

Lietuvos aukštosiose mokyklose gali studijuoti ir asmenys (tiek lietuvių kilmės, tiek iš kitų šalių), vidurinį ar pirmosios pakopos aukštąjį išsilavinimą įgiję užsienyje.

Asmenų, įgijusių išsilavinimą užsienyje, priėmimo į visiškai ar iš dalies Lietuvos valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas studijas aukštosiose mokyklose tvarką reglamentuoja švietimo ir mokslo ministro įsakymas (2007 m. sausio 15 d. Nr. ISAK-52).

Asmenys, įgiję išsilavinimą užsienyje, gali būti priimami konkurso būdu į visiškai arba iš dalies valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas studijas, jeigu jie yra:

- 1) Lietuvos Respublikos ir kitų Europos Sąjungos valstybių, taip pat Europos ekonominės erdvės valstybių narių piliečiai;
- 2) užsienio valstybių, nesančių Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės narėmis, piliečiai, turintys leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, ir asmenys be pilietybės, turintys leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje;
- 3) lietuvių kilmės užsieniečiai, pateikę lietuvių bendruomenės toje šalyje, iš kurios atvyko, pažymą, patvirtinančią lietuvių kilmę.

Šie stojantieji į pagrindines ar vientisąsias studijas gali būti priimami konkurso būdu į jiems skirtas Lietuvos Respublikos **Vyriausybės nustatytas** visiškai arba iš dalies valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų studijų **rezervines vietas**. Priimamiems į rezervines vietas sudaromos atskiros konkursinės eilės pagal konkursinius balus į kiekvieną studijų programą.

Į kiekvieną studijų programą iš rezervinių vietų pagal konkursines eiles kviečiama studijuoti ne daugiau kaip 10 procentų ben-

dro maksimaliai leistino priimamų į atitinkamą aukštosios mokyklos studijų programą studentų skaičiaus.

Stojantieji, pateikę visus reikiamus dokumentus (žr. tekste toliau), gali dalyvauti konkurse, jeigu atitinka aukštosios mokyklos priėmimo taisyklėse nurodytus stojimo į atitinkamą studijų programą reikalavimus.

Jei aukštųjų mokyklų priėmimo taisyklėse numatyti stojamieji egzaminai, minėti stojantieji turi laikyti nurodytus stojamuosius egzaminus aukštosios mokyklos nustatyta tvarka.

SVARBU: įstoję į aukštąją mokyklą privalote gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje arba Europos Bendrijų valstybės narės piliečio leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, arba turėti leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje.

Ketinantieji stoti į Lietuvos aukštąsias mokyklas turi kreiptis į Studijų kokybės vertinimo centrą dėl įgyto išsilavinimo įvertinimo (daugiau informacijos www.skvc.lt).

UŽSIENYJE ĮGYTO VIDURINIO ARBA AUKŠTOJO IŠSILAVINIMO VERTINIMUI PATEIKIAMAI DOKUMENTAI:

- 1) užpildyta **paraiška dėl užsienyje įgyto vidurinio arba aukštojo išsilavinimo įvertinimo**. Siekiant studijuoti Lietuvoje, papildomai reikia užpildyti **paraišką dėl akademinio pripažinimo**;
- 2) išsilavinimo dokumentas (**atestatas, diplomai**) ir jo priedas. Dokumentai turi būti legalizuoti arba patvirtinti pažyma „Apostille“ (daugiau informacijos teirautis Užsienio reikalų ministerijoje tel. (+370 5) 236 2613);

- 3) išsilavinimo dokumento (**atestato, diplomo**) ir jo priedo **vertimas į lietuvių kalbą**. Neturint galimybės išversti į lietuvių kalbą – vertimas į anglų ar rusų kalbą. Vertimas turi būti su-segtas su nustatyta tvarka (notaro ar atitinkamos institucijos) patvirtinta dokumento kopija; susegimas turi būti patvirtintas vertimo biuro antspaudu ir vertėjo parašu;
- 4) asmens tapatybę liudijantis dokumentas (**pasas**);
- 5) pavardės ar vardo keitimą liudijantis dokumentas (jei keitėsi; pvz., **santuokos liudijimas**);
- 6) į valstybės biudžetą sumokėtos valstybės **rinkliavos kvitas** (tik jei reikalingas; daugiau informacijos teirautis tel. (8 5) 210 4772);
- 7) kiti **papildomi dokumentai**, reikalingi vidurinio ar aukštojo išsilavinimo vertinimui. Tokių dokumentų gali būti paprašyta vėliau, Studijų kokybės vertinimo centre išnagrinėjus vertini-mui pateiktus dokumentus.

Dokumentus galima pateikti asmeniškai arba paštu, adresu:

Studijų kokybės vertinimo centras (*Centre for Quality Assessment in Higher Education*)

Suvalkų g. 1, LT 03106 Vilnius

Lietuvos Respublika

Siunčiant dokumentus paštu, į voką reikia įdėti nustatyta tvar-ka (notaro ar atitinkamos institucijos) patvirtintas minėtų doku-mentų kopijas.

Jei studijos, į kurias ketinama stoti, organizuojamos lietuvių kalba, asmuo turi papildomai išlaikyti lietuvių kalbos įskaitą. Įskaita laikoma Vilniaus universiteto Litanistinių studijų katedro-je (daugiau informacijos www.lsk.flf.vu.lt).

Stojantieji visus dokumentus turi pristatyti pasirinktos aukšto-sios mokyklos priėmimo komisijai.

Turi būti pateikti šie dokumentai:

- 1) nustatytos formos prašymas su priklijuota nuotrauka;
- 2) vidurinę išsilavinimą liudijančių dokumentų kopijos;
- 3) Studijų kokybės vertinimo centro pažyma dėl dalykų atitikmenų nustatymo ir pažymių pervedimo;
- 4) švietimo ir mokslo ministro įsakymo dėl užsienyje įgytos kvalifikacijos pripažinimo kopija;
- 5) Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedros pažyma apie lietuvių kalbos įskaitos išlaikymą (jei Studijų kokybės vertinimo centro pažymoje dėl dalykų atitikmenų nustatymo ir pažymių pervedimo yra nurodyta, kad asmuo turi išlaikyti lietuvių kalbos įskaitą);
- 6) sumokėtos stojamosios studijų įmokos kvito kopija;
- 7) dokumento, liudijančio asmens tapatybę, kopija;
- 8) jeigu ne visi pateikiami dokumentai yra ta pačia pavarde (vardu) – dokumento, patvirtinančio pavardės (vardo) keitimą, kopija, patvirtinta notaro;
- 9) lietuvių kilmės užsieniečiai papildomai – lietuvių bendruomenės toje šalyje, iš kurios atvyko, pažyma, patvirtinanti lietuvišką kilmę.

KĄ REIKIA ŽINOTI APIE STUDENTŲ MAINŲ PROGRAMAS

Studentai gali dalyvauti akademinėse mainų programose, įstoję mokyti į Lietuvos aukštąją mokyklą ir išlaikę bent dvi egzaminų sesijas (baigę vienus mokslo metus). Studentų mainų programos gali būti tvarkomos Lietuvos aukštųjų mokyklų. Tokios studijų užsienyje galimybės skiriamos tik tos konkrečios aukštosios mokyklos studentams. Taip pat studentų mainų programos gali būti administruojamos Švietimo mainų paramos fondo. Šios programos vadinamos valstybinėmis stipendijomis pagal dvišales su-

tartis. Tokioms stipendijoms pagal dvišales sutartis fondas kviečia teikti paraiškas visus Lietuvos studentus nepriklausomai nuo universiteto ar kolegijos, kurioje jie studijuoja. Taigi, įstojus į Lietuvos aukštąją mokyklą, atsiranda galimybė išvažiuoti studijuoti į užsienį naudojantis ne tik savosios aukštosios mokyklos studentų mainų programomis, bet ir Švietimo mainų paramos fondo administruojamomis galimybėmis. Daugiau apie tai:

www.socrates.lt/index.php?menukey=8&purl=data_lt/8_akademim arba www.smm.lt/smt/ak_mob/konkursai.htm, taip pat pasirinktos Lietuvos aukštosios mokyklos užsienio ryšių skyriuje.

Šiuo metu Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija yra pasirašiusi sutartis ir atidavusi administruoti fondui mainų programas su šiomis šalimis: Baltarusijos Respublika, Belgijos Karalyste (Flandrija), Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Islandijos Respublika, Italijos Respublika, Izraelio Valstybe, Japonija, Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Jungtinėmis Meksikos Valstijomis, Kinijos Liaudies Respublika, Latvijos Respublika, Lenkijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Rusijos Federacija, Šveicarijos Konfederacija, Tailandu, Vengrijos Respublika, Vokietijos Federacine Respublika.

Kiekvienoje tarpvalstybinėje sutartyje numatyti tam tikri paraiškos padavimo terminai ir sąlygos, bet paprastai dokumentai turi būti pateikti prieš Naujuosius metus arba kalendorinių metų pradžioje. Pagrindiniai reikalavimai pretendams: būti vienos iš Lietuvos aukštosios mokyklos studentu ar darbuotoju, gerai mokytis, mokėti užsienio kalbą, kuria bus studijuojama, ir turėti priimančios aukštosios mokyklos sutikimą. Studentų atranka vyksta dviem etapais. Pirmąjį etapą atlieka tarptautinė studijų komisija, antrąjį – užsienio šalies sutartį ar mainų programą koordinuojanti institucija.

Studijų trukmė paprastai svyruoja nuo 5 iki 10 kalendorinių mėnesių. Konkurse gali dalyvauti visi Lietuvos studentai (studijuojantys ne žemesniame nei antrame kurse). Stipendija gali dengti: mokesť už mokslą, gyvenimo išlaidas, kelionės išlaidas ir jei tai ne Europos Sąjungos šalis – sveikatos draudimą. Vykstant studijuoti į užsienio šalį Europoje dėl sveikatos draudimo reikia kreiptis į ligonių kasas. Daugiau informacijos apie tarpvalstybines mainų programas rasite Švietimo mainų paramos fondo bei Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapiuose:

<http://www.smpf.lt/webukas/index.php?id=43> ir
www.smm.lt/smt/ak_mob/konkursai.htm).

Kiekvienas Lietuvos universitetas ir kolegija kasmet praplečia savo partnerių, užsienio aukštųjų mokyklų, sąrašus. Kiekvienas jau prieš studijas Lietuvoje gali pasitikrinti, su kuriomis užsienio šalimis bendradarbiaujama ir kuris pasirinktos aukštosios mokyklos fakultetas siunčia savo geriausius studentus į užsienį. Šią informaciją galima rasti aukštosios mokyklos tarptautinio padalinio interneto puslapyje

www.smm.lt/smt/tvam/index.htm → aukštoji mokykla → tarptautiniai ryšiai.

Aukštųjų mokyklų tarptautinių mainų programos gali būti sugrupuotos į vykdomas pagal dvišales aukštosios mokyklos sutartis su užsienio aukštosiomis mokyklomis/partneriais arba ERASMUS programą. ERASMUS programa yra Europos Sąjungos parama akademiniams mainams Europoje skatinti. Pagal šią programą studentai gali studijuoti kitos Europos Sąjungos šalies aukštojoje mokykloje. Šios studijos gali trukti nuo 3 mėnesių iki vienu mokslo metų.

Kai kurios Lietuvos aukštosios mokyklos, be šių labiausiai paplitusių mainų programų rūšių, dar dalyvauja kituose tarptautinio bendradarbiavimo tinkluose. Pvz., Vilniaus universitetas dar yra pasirašęs sutartis su CREPUQ (Kanados Kvebeko universiteto

rektorių ir direktorių konferencija) ir Utrechto tinklu, jungiančiu 26 Europos universitetus.

Dalyvaujantys aukštųjų mokyklų mainų programose gali būti tikri, jog studijų laikotarpis užsienio aukštojoje mokykloje bus įskaitytas grįžus į Lietuvą, aišku, su sąlyga, kad buvo mokomasi gerai ir išlaikyti visi numatyti egzaminai.

Konkursai į manų programas skelbiami du kartus per mokslo metus. Paprastai mokslo metų pradžioje – norintiems išvykti pavasario semestriui, ir ankstyvą pavasarį – tiems, kurie studijuos užsienyje nuo rudens. Atranką atlieka fakultetų sudarytos komisijos, o programas administruoja aukštųjų mokyklų užsienio ryšių skyriai.

Kokie yra kiekvieno konkurso reikalavimai ir kokius dokumentus reikia pateikti, rasite aukštųjų mokyklų tarptautinių ryšių interneto puslapyje. Patartina šią informaciją pradėti domėtis ir ruošti būtinus dokumentus bent prieš pusmetį iki paskelbiant konkursą. Taip pat reikia pasidomėti šalies, į kurią planuojate važiuoti, kultūra ir tradicijomis, panaršyti aukštosios mokyklos, kurioje mokysitės, interneto svetainę, įsigilinti į mokomųjų dalykų programų aprašus.

Daugiau informacijos:

- ✓ Švietimo mainų paramos fondas
www.smpf.lt/index.php?menukey=8&purl=data_lt/8_akademim
- ✓ Švietimo ir mokslo ministerija
www.smm.lt/smt/ak_mob/konkursai.htm
- ✓ Aukštųjų mokyklų tarptautiniai ryšiai
www.smm.lt/smt/tvam/index.htm → aukštoji mokykla → tarptautiniai ryšiai
- ✓ ERASMUS studento chartija <http://europa.eu.int/comm/education/erasmus.html>